

КУЧ-АДОЛАТДА

2013 йил
7 сентябр,
шанба
№ 36 (445)

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг ҳуқуқий газетаси

<http://www.olysud.uz>

1998 йил 29 августдан чиқа бошлаган.

Ҳар бир мамлакат-
нинг эртанин куни кўп
жиҳатдан ёш авлод
таълим-тарбиясига,
фарзандларнинг
соғлом ва баркамол
инсонлар бўлиб вояга
етишига боғлик. Шу
боис бу масала
мамлакатимизда
давлат сиёсатининг
муҳим
йўналишларидан
бирига айланган. Зоро,
амалга оширилаётган
барча ислоҳотлар
замидрида навқирон
авлоднинг ҳуқуқ ва
манфаатларини
ҳимоялаш, уларнинг
пухта билим ва тарбия
олиши, саломатлигини
мустаҳкамлаши учун
зарур шарт-шароит
яратишдек эзгу
мақсадлар мужассам.

ИСТИҚЛОЛ НЕЪМАТЛАРИДАН БАҲРАМАНД НАВҚИРОН АВЛОД

Мустақиллигимизнинг даст-
лабки йилларидан таълим тизи-
мининг тубдан ислоҳ қилингани,
ёшларга жаҳон андозалари да-
ражасида билим берни йўлга
кўйилгани юксак интеллектуал

салоҳияти, бой дунёқарашга
эга баркамол авлод тарбиясида
муҳим ўрин тутмокда. Ҳусусан,
Кадрлар тайёрлаш милий дастури
ва Мактаб таъимиини ри-
вожлантириш дастурлари асо-

сида юзлаб мактаб, лицей ва кол-
лежлар барпо этиди, мавжуд-
лари реконструкция қилинди ва
таъмирдан чиқарилди, замона-
вий ўқув воситалари ҳамда жи-
хозлари билан таъминланди.

Юртимизнинг олис қишлоқлари-
да ҳам болалар спорти иншоот-
лари, мусиқа ва санъат мактаб-
лари барпо этиди.

Кўрсатилаётган бундай юксак
этебор ва фамхўрликка жаво-

бан ёшларимиз замонавий би-
лим ва қасб-хунарларни кунт билан
эгалламокда, Ватанимизнинг
эртанин ворислари бўлиб воя-
га етмоқда.

(Давоми иккичи бетда)

Xabar

ОЛИЙ СУД ПЛЕНУМИ МАЖЛИСИ

Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг
навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Унда Олий суд
судьялари, фуқаролик ва жиноят ишлари бўйича судлар
раислари, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси
Сенати аъзолари, Қонунчилик палатаси депутатлари,
ҳуқуқшунос олимлар, ҳуқуқни муҳофаза қиливчи
идоралар ҳамда оммавий ахборот воситалари вакиллари
иштирок этди.

Ўзбекистон Республикаси
Олий суди раиси Б.Мустафоев
бошқарган мажлисида Прези-
дентимиз Ислом Каримов раҳ-
намолигида фуқароларнинг

ҳуқуқлари, ёркинлеклари ва
қонуний манфаатларини
ҳимоя қилиш тизимини мус-
таҳкамлаш борасида амал-
га оширилаётган кенг кўлам-

ли ислоҳотлар ўзининг юк-
сак самараларини бераётга-
ни таъкидланди.

Мамлакатимизда божхо-
на органлари фаолияти
замон талабларига мос та-

комилластириб борилаёт-
гани ҳам шу мақсадга хиз-
мат қилмоқда. Давлатимиз
раҳбарининг 2013 йил 29
январда қабул қилинган
"Мамлакатимизда ишлаб
чиқарилган маҳсулотлар-
нинг ракобатдошлилигини
янада ошириш ва товор-
ларни республикага ноконуний олиб киришга карши
курашни кучайтириш тў-
рисида"ги қарори бу бора-
да муҳим дастурламал
бўлмоқда.

(Давоми иккичи бетда)

2013-yil — Oboz turmush yili

МУСТАҶКАМ ОИЛА - ЖАМИЯТ ТАЯНЧИ

Истиклолининг дастлабки йиллариданоқ мамлакатимизда оила
манфаатларини ҳимоялашнинг ҳуқуқий, маънавий-ахлоқий
асосларини умуминсоний ва милий қадрларни
муштараклигида янада бойитиш, чуқур билими, қасб маликаси
шакланган жисмонан соғлом ва ақдан баркамол авлодни вояга
етказиш борасида кенг қамровли ишлар амалга ошириди.

(Давоми иккичи бетда)

Авлоди қайд этиш жоизки, мамлакатимизда шартномавий муносабатларнинг
ҳуқуқий асослари "Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартномавий-ҳуқуқий
базаси тўғрисида"ги қонун ҳамда Фуқаролик кодекси ва бошқа норматив-ҳуқуқий
хужжатларда тўлиқ ўз ифодасини топган.

Qonun ko`magi

ШАРТНОМА ИНТИЗОМИ - ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНИШ ОМИЛИ

Шартномавий-ҳуқуқий муносабат-
ларда контрактация шартномаси ўзи-
га хос жиҳати ва хусусиятлари билан
муҳим ўрин тутади.

Соҳага оид норматив-ҳуқуқий база-
ни янада тақомилластириш мақсади-
да Вазирлар Махкамасининг 2003 йил
4 сентябрдаги қарори билан
"Кишилек хўжалиги маҳсулотлари
етиштирувчилар билан тайёрлар,
хизмат кўрсатиш ташкилотлар ўр-
тасида шартномалар тузиш, уларни
шунингдек, уларнинг бажарилши
мониторингини олиб бориш тарти-
би тўғрисида"ги Низом тасдиқлан-
ган.

(Давоми иккичи бетда)

Маълумки, жамиятимизда қонун устуворлиги ва
қонунийликни мустаҳкамлаш, шахс ҳуқуқи ва
манфаатларини кафолатли ҳимоя қилишга қаратилган
суд-ҳуқуқ тизимини изчилил демократластириш ва
либералластириш мамлакатимизни демократик
янгилашнинг бутунги босқичидаги энг муҳим
йўналишлардан бириди.

Islohot va samara

ИЖТИМОЙ МУҲОФАЗА ТИЗИМИ ЯНАДА ТАКОМИЛЛАСТИРИЛДИ

Айтиш керакки, суд-ҳуқуқ тизимини демократластириш ва либералластириш бўйича босқичма-босқич амалга оширилаётган ислоҳотлар жараёндан хинаёт, фуқаролик, хўжалик ва мавзумий ишлар бўйича одил судловни таъминловчи, демократик талабларни инбатотга олган ҳолда замон талабларига амалга ошириди.

(Давоми учинчи бетда)

Munosabat

КЕЛАЖАК АВЛОД ТАҚДИРИ ОЛДИДА МАСЬУЛМИЗ

Мамлакатимизда инсон манфаатлари, айниқса,
унинг саломатлигини сақлаш давлатимизнинг доимий
эътиборида. Айнан ушбу мақсадга хизмат қиливчи
соғлиқни сақлаш соҳаси тубдан ислоҳ қилиниши
баробарида атроф-муҳит муҳофазасини таъминлашга
қаратилган муҳим чора-тадбирларнинг изчилил
били амалга оширилаётгани бунинг амалий
ифодасидир. Зоро, экологик мусаффолик ҳам инсон
ҳаётиди, унинг соғлом турмуш кечиришида муҳим
ўрин тутади.

Шу боис ҳам юртимизда
табий ресурслардан оқило-
ни фойдаланиш ва ахоли са-
ломатлигини муҳофаза қилишга қаратилган ҳамда
тегишиларни ҳалқаро нормалар-
га мос ҳуқуқий база яратил-
ган. Мамлакатимиз БМТнинг
атроф-муҳитини муҳофаза қилиш ва барқарор тараққи-
ёт соҳасидаги энг муҳим
конвенциялари ҳамда бошқа
халқаро ҳужжатларни рати-
фиқация қилиб, зиммасига олган барча мажбуриятларни
бажарип келмоқда. Таби-
тни муҳофаза қилишга оид

қонунчиликни амалга оши-
риш механизми ишлаб чи-
қилган, мақсадли давлат
дастурлари, милий ҳаракат
режалари ҳаётга изчилил
билин татбик этилаётди.

Амалга оширилаётган
бундай кенг кўламли ва из-
чилил чора-тадбирлар натижасида
мамлакатимизда истиқлол
йилларидан атмосферага заарли моддаларни
чиқариш 2 баробар, ифлос-
ланган оқава сувларни оқизиш 2,2 баробар камай-
тирилди.

(Давоми учинчи бетда)

Sabqoq

СУД-ҲУҚУҚ ИСЛОҲОТЛАРИ

амалда Фуқаролар ҳуқуқ ва
манфаатлари ҳимоясига
хизмат қилмоқда

Мамлакатимизда мустақилликнинг ўтган даврида
инсон ҳуқуқи ва манфаатлари ҳимоясигининг муҳим
кафолати бўлган суд-ҳуқуқ тизимини тубдан ислоҳ
қилиш борасида амалга оширилган кенг кўламни чора-
тадбирлар бугунги кунда ўзининг аниқ самараларини
бермоқда. Айниқса, жиноят жазоларининг
либералластирилганни, яратувчи институтини амалга
жорий этилгани қилишибдан пушаймон бўлаб,
хатосини англаб етган шахсларга имкон берин
амалиётни вужудга келишига кенг йўл очди. Апелляция
институти ҳам фуқаролар манфаатларини муҳофаза
қилиш, суд хатоларини ўз вақтида бартараф этиб,
қонун устуворлигини таъминлашга хизмат қилмоқда.

(Давоми иккичи бетда)

(Давоми. Башланиши биринчи бетда)

Сўнгги бир неча йилда қишлоқ хўжалигида пестицидлардан фойдаланиш 5 баробар қисқартирилди, саноат корхоналарида экологик хавфиси техногологиялар кенг жорий этилаёттир, ишлаб чиқариши чиқиндила-ри чукур қайта ишланниб, тозалаш курилмалари модернизация килин-мокда.

Бирок мамлакатимизда бир катор жиддий трансчегарвий экологик муаммолар йўқ эмас. Яқинда пойтахтимида "Тожикистон "Талко" давлат унитар корхонасининг ишлаб чиқариши фаолияти экологияга ва одамлар соғлиғига кўрсатаётган ҳалокатли таъсирини бартараф этиш чоралари" мавзусида бўлиб ўтган ҳалкаро семинар тафсилотлари ҳам бу фикри тасдиклиди.

Душанбе шахридан 50 кило-метр нарида, Ўзбекистон чегараси яқинидаги Турсунзода шаҳрида 1975 йилда бунёд этилган, лойҳа куввати 517 минг тоннага тенг бўлган Тожикистондаги "Талко" ДУК алюминий корхонаси ҳалокатли таъсири билан Сурхондарё вилоятининг қаріб бир миллион иши яшайдиган Узун, Денов, Сариосиё, кисман Олтинсой, Шўрчи туманлари аҳолиси саломатлиги ва воҳа иклимида фойт фожиали оқибатларни келтириб чиқармоқда.

Шу ўринда қайд этиш керакки, Сурхондарё минтақамизнинг кўхна, ўзига хос тархида маданиятига эга вилояtlаридан хисобланади. Ана шу гўзал, бетакрор воҳанинг фусункор табиати, одамлари мана неча йилдирки, "Талко" ДУКнинг фтор аралашмаси, заҳарли газлар — углерод, олингурт, углеводородлар оксидлари ва бошқа зарарли моддаларнинг кўплиги билан ажralиб турадиган ташланмаларининг салбий таъсиридан азият чекмокда.

Экологик меъёрларга риоя этилмасдан, қолоқ технологиялар асосида курилган маузур завод фаолияти минтақада минг йиллар давомимида шаклланган экотизимнинг бузилишига, аҳоли генофони, ўсимлик ва ҳайвонот олами учун катта хавф туғилишига сабаб бўлаёттир.

Ўтган 38 йил давомида алюминийнинг заҳарли таъсиридан неча минг гўдак кўлсиз, оёқсиз, руҳий фалаж, ногирон бўлиб туғилгани сир эмас. Одамларнинг умри неча ёшга қискарди экан? Нече минг наработ олами гулламай, мева тутмай кўйди? Нече минг ҳайвонларнинг суяқ-суякларигача заҳри қотил ўз

мухрени босди?

Афуски, бу саволга жавоб бериш мүшкул. Сўнгги беш йиллик кузатишлар бу борадаги ҳалокат кўлами нечогли фожиали эканини исботлаб туриди.

Шу боис ҳам Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг навбатдаги ўн иккичи ялпи мажлисида кўриб чиқилган "Тожикистон "Талко" ДУКнинг ишлаб чиқариши фаолияти экологига ва одамлар соғлиғига кўрсатаётган ҳалокатли таъсирини бартараф этиш билан боғлиқ масала қизигин баҳс ва мунозарапларга сабаб бўлди.

Ҳалқимиз соғлиғи, миллат генофони билан боғлиқ ушбу долзарб

касалликларидан, тугма аномалиялар ва флюороздан, шунингдек, онкология касалликларидан азоб чекмокда.

Болалар ўртасида патологик касалликлар кўпайб бораётганилиги, айниқса, хавотирга солмоқда. Охирги беш йилда Сариосиё туманида болаларнинг ўлик туғилиши ҳоллари 7,7 барабар кўпайган. Сариосиё туманида 175 минг аҳолининг 42 мингдан кўрганига эндоクリн касалликлари чалинган, Узун туманида яшайдиган 150 минг кишининг 100 минга яқини эса турули хасталикларга дучор бўлган. Умуман олганда, Тожикистон алюминий корхонаси чиқиндила-рининг трансчегарвий таъсирига

нинг ўзида етказилган умумий икти-содий зарар 447,3 миллион АҚШ долларини ташкил этади.

Шуни қайд этиш керакки, Ўзбекистон томони доимий равиша мурожаат қилаётган бўлишига қарамай, Тожикистон томонидан ҳалкаро хукукий хужжатларнинг талаблари, шу жумладан, Атроф-мухит ва ривожланиш бўйича декларациянинг (Рио-де-Жанейро, 1992 йил 14 июн) коидалари, шунингдек, иккى томонлама битимлар доирасида кабул қилинган ҳалкаро мажбуриятлар бажарилмаётди.

Айни пайтада атроф-мухитни ифлослантириб, миңтақадаги экологик вазиятини мушкуллаштиришга чек кўйишга доир зарур ҷоралар кабул қилишга чакираётган ҳалкаро жамоатчилик, ҳалкаро экологик ташкилотларнинг талаблари бутунлай эътиборга олинмаётди. Чунончи, "Талко" ДУК трансчегарвий чиқиндила-ри Сурхондарё вилоятининг шимолий туманлари атроф-мухитига ва аҳолиси соглиғига ҳалокатли таъсири кўрсатаётганлиги туфайли вуҳудга келган экологик вазияти муносабати билан ушбу масалани ўз мажлисида кўриб чиқкан

Бельгия парламентининг аъзолари, Латвия парламентининг депутатлари, БМТ атроф-мухит бўйича дастурининг (ЮНЕП), Европа ва Осиёдаги бир катор экологик жамоати ташкилотларининг экспертилари ташкилотларнинг экспертилари салбий фикр билдирилди. Ҳолбуки, мазкур корхона Мустакил Ҳамдустлик мамлакатларидағи Брасс (981 минг тонна), Красноярск (459 минг тонна) алюминий заводларидан кейин 4-ўринда туради. Лекин мазкур заводларнинг бирор тасири "Талко" каби инсон саломатлиги ва табиатга қирон келтиратгани ўзига ҳам бўлди.

Ҳайвонлар организимида ўнгланмас физиологии ўзгаришлар юз бермоқда — уларнинг тишлари тушиб кетмоқда, илик суюклири кийшайиб кетмоқда, бўғимлар зарарланмоқда, шунинг натижасида йирига ва майда моллар бosh сони қискармоқда, соғиб олинаётган сут миқдори камаймоқда, гўшт-сут маҳсулотларининг сифати ёмонлашмоқда. Тадқиқотлар натижасида сут таркибидаги фтор нормадан 9-13 баравар, гўшт таркибида 10,9 фоиз юқори эканлиги аниқланган.

Ўзбекистон Экологик ҳараратининг баҳолашича, "Талко" ДУК томонидан биргина охирги 5 йил-

учраган туманларда болаларнинг ҳам, катта ўшли аҳолининг ҳам касалланиши патологик бузилишларнинг қайталаниши жиҳатидан Сурхондарё вилоятидаги ўртacha даражадан 3 баравар юкориди.

Сариосиё, Узун ва Денов туманлари ҳудудларида охирги 20 йилда сабзавот экинларининг хосилдорлиги 27-46 фоизга, полиз экинларининг хосилдорлиги 24,4 фоизга, узумзорлар хосилдорлиги 37,8 фоизга пасайиб кетган, ушбу минтақа учун анъанавий бўлган пилаличилик деярли барҳам топганлиги заҳарли чиқиндила-рининг хосилласи эканлиги исбот талаб этмайдиган оддий ҳакиқатиди.

Ишлаб чиқариши технологияси эс-кириб кетган, тозалаш тизими са-марасиз бўлган ушбу алюминий корхонаси ҳар илии атмосферага 22-23 минг тоннага яқин ифлослантиручи маддаларни, шу жумладан, 200 тоннадан ортиқ фойт ҳавфли ҳамда одамлар саломатлиги ва атроф-мухит учун зарарли бўлган фторли водородни чиқариб ташламоқда. Ҳозирги вақтда "Талко" ДУК фаолияти натижасида Сурхондарё вилоятининг шимолий туманлари ҳудудида атмосфера ҳавосидаги фторли водороднинг миқдори йўл кўйиладиган энг юкори концентрациядан ўрта хисобда 1,8-2 баравар, ёз ойларида эса, 3,4 баравар ошиб кетмоқда.

Бундан, биринчи навбатда, аёллар ва болалар сурункали эндоクリн ва суяқ-мушак тизими, юкори нафас олиш йўллари

учун амалдаги қонунларда жи-нойи жазо белгилап кўйилган. Шундай қилмислардан бирни — товламачилик хусусида тўхтадаги бўлслак, ушбу жиноят нафақат мулкка, балки бошқа мулкни муносабатларга ҳам дахл қилишдан иборатидан. Бунда айборд томонидан жабраланувчи ўз мулкни ёки мулкка бўлган ҳукукини беришга мажбур бўладиган ахволга солиб кўйилади.

Мисол учун Поп туманида яшовчи Алижон Тохиров ва Умид Турсунов автомашиналарга транспорт хизмати кўрсатиш учун лицензияни берувчи ташкилот назоратчиси билан ўзаро жиноят тил биритки-

риб, А.Тўхтабоевни ана шундай мурakkab вазияти солиб кўйишади. Жиноят шерилар А.Тўхтабоевнига автомашинасидан йўловчилар тушаётганини кўриб, хайдовига ўзларини "лицензияни берувчи идора ходимимиз" деб таниширишида ва унинг ҳуҗжатларини олиб кўйишади. Улар А.Тўхтабоевнига ўзларини лицензияни йўловчи ташиш билан шугуланаётганини таъсири кўйиладиган ўзларини ташкилотларни йўқлигини рўяқ кўлиб, 3.500.000 сўмдан 6.000.000 сўмгача жаримага тортишига айтиб, пўлиса килишади. Бу ҳам етмагандек, унинг автомашинасини мусодара килиш ёхуд жарима май-

риб, А.Тўхтабоевни ана шундай мурakkab вазияти солиб кўйишади. Жиноят шерилар А.Тўхтабоевнига автомашинасидан йўловчилар тушаётганини кўриб, хайдовига ўзларини "лицензияни берувчи идора ходимимиз" деб таниширишида ва унинг ҳуҗжатларини олиб кўйишади. Чорасиз қолган А.Тўхтабоев улар талаб қилинган мажбур бўлади. Бирок иккى товламачи кўлга киритган мўмай пунли сарф этишига улгурмай, ҳукуки мухофаза киливчи органларда камидан беш йиллик межнат стажига эга бўлган Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари тайинланиши белгилаб берилди.

Хуносан, Фармонда судьялик лавозимига номзодларни шакллантириш тизимида таъсири килишади. Йиши судьялик лавозимига номзодлар ташлашда яхши тайёрларни кўрган, юқори малакали, катта ҳаётӣ тажрибага олинишади. Чорасиз қолган А.Тўхтабоев улар талаб қилинган мажбур бўлади. Бирок иккى товламачи кўлга олинишади. Жиноят ишлари бўйича Поп тумани суди томонидан айбордларга нисбатан конуний жазо тайинланди.

Хулоса ўринда шуни таъкидлаш жоизи, ўзгапарни мулкига дахл қилиш ўйли билан бойлик ортиришига уринниш чеч қочиши яхшилини келишини килишади. Зотан, ҳалқимиз тўғри юрган етар муродга, эгри юрган қолар уяяга, деб бежизга айтмаган. Шундай экан, доимо тўғри ва ҳалол яшаш умримиз мазмунни эканини аслу инут-майлик.

Хиола СОТИВОЛДИЕВА,

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати аъзоси

Шуни қайд этиш керакки, Ўзбекистон томони доимий равиша мурожаат қилаётган бўлишига қарамай, Тожикистон томонидан ҳалкаро хукукий хужжатларнинг талаблари, шу жумладан, Атроф-мухит ва ривожланиш бўйича декларациянинг (Рио-де-Жанейро, 1992 йил 14 июн) коидалари, шунингдек, иккى томонлама битимлар доирасида кабул қилинган ҳалкаро мажбуриятлар бажарилмаётди.

Айни пайтада атроф-мухитни ифлослантириб, миңтақадаги экологик вазиятини мушкуллаштиришга чек кўйишга доир зарур ҷоралар кабул қилишга чакираётган ҳалкаро жамоатчилик, ҳалкаро экологик ташкилотларнинг талаблари бутунлай эътиборга олинмаётди. Чунончи, "Талко" ДУК трансчегарвий чиқиндила-ри Сурхондарё вилоятининг шимолий туманлари атроф-мухитига ва аҳолиси соглиғига ҳалокатли таъсири кўрсатаётганлиги туфайли вуҳудга келган экологик вазияти муносабати билан ушбу масалани ўз мажлисида кўриб чиқкан

Бельгия парламентининг аъзолари, Латвия парламентининг депутатлари, БМТ атроф-мухит бўйича дастурининг (ЮНЕП), Европа ва Осиёдаги бир катор экологик жамоати ташкилотларининг экспертилари ташкилотларнинг экспертилари салбий фикр билдирилди. Ҳолбуки, мазкур корхона Мустакил Ҳамдустлик мамлакатларидағи Брасс (981 минг тонна), Красноярск (459 минг тонна) алюминий заводларидан кейин 4-ўринда туради. Лекин мазкур заводларнинг бирор тасири "Талко" каби инсон саломатлиги ва табиатга қирон келтиратгани ўзига ҳам бўлди.

Ҳайвонлар организимида ўнгланмас физиологии ўзгаришлар юз бермоқда — уларнинг тишлари тушиб кетмоқда, илик суюклири кийшайиб кетмоқда, бўғимлар зарарланмоқда, шунинг натижасида йирига ва майда моллар бosh сони қискармоқда, соғиб олинаётган сут миқдори камаймоқда, гўшт-сут маҳсулотларининг сифати ёмонлашмоқда. Тадқиқотлар натижасида сут таркибидаги фтор нормадан 9-13 баравар, гўшт таркибида 10,9 фоиз юқори эканлиги аниқланган.

Ўзбекистон Экологик ҳараратининг баҳолашича, "Талко" ДУК томонидан биргина охирги 5 йил-

*Islohot va samara***ИЖТИМОЙ МУХОФАЗА
ТИЗИМИ ЯНАДА
ТАКОМИЛЛАШТИРИЛДИ**

(Давоми. Башланиши биринчи бетда)

Шуни қайд этиш керакки, Ўзбекистон томони доимий равиша мурожаат қилаётган бўлишига қарамай, Тожикистон томонидан ҳалкаро хукукий хужжатларнинг талаблари, шу жумладан, Атроф-мухит ва ривожланиш бўйича декларациянинг (Рио-де-Жанейро, 1992 йил 14 июн) коидалари, шунингдек, иккى томонлама битимлар доирасида кабул қилинган ҳалкаро мажбуриятлар бажарилмаётди.

Мазкур Фармонга асосан қабул қилинган Вазирлар Махкамасининг 2013 йил 1 августадаги "Судьяларни ижтимоий муҳофаза килишини ва шубъатниш ташкилини таъсиришга ошириш" тартибида атроф-мухитига ва аҳолиси соглиғига ҳалокатли таъсири кўрсатаётганлиги туфайли вуҳудга келган экологик вазияти муносабати билан ушбу масалани ўз мажлисида кўриб чиқкан

Бельгия парламентининг аъзолари, Латвия парламентининг депутатлари, БМТ атроф-мухит бўйича дастурининг (ЮНЕП), Европа ва Осиёдаги бир катор экологик жамоати ташкилотларининг экспертилари ташкилотларнинг экспертилари салбий фикр билдирилди. Ҳолбуки, "Талко"

2013-yil — Obod turmush yili

Мустаҳкам оила — жамият таянчи

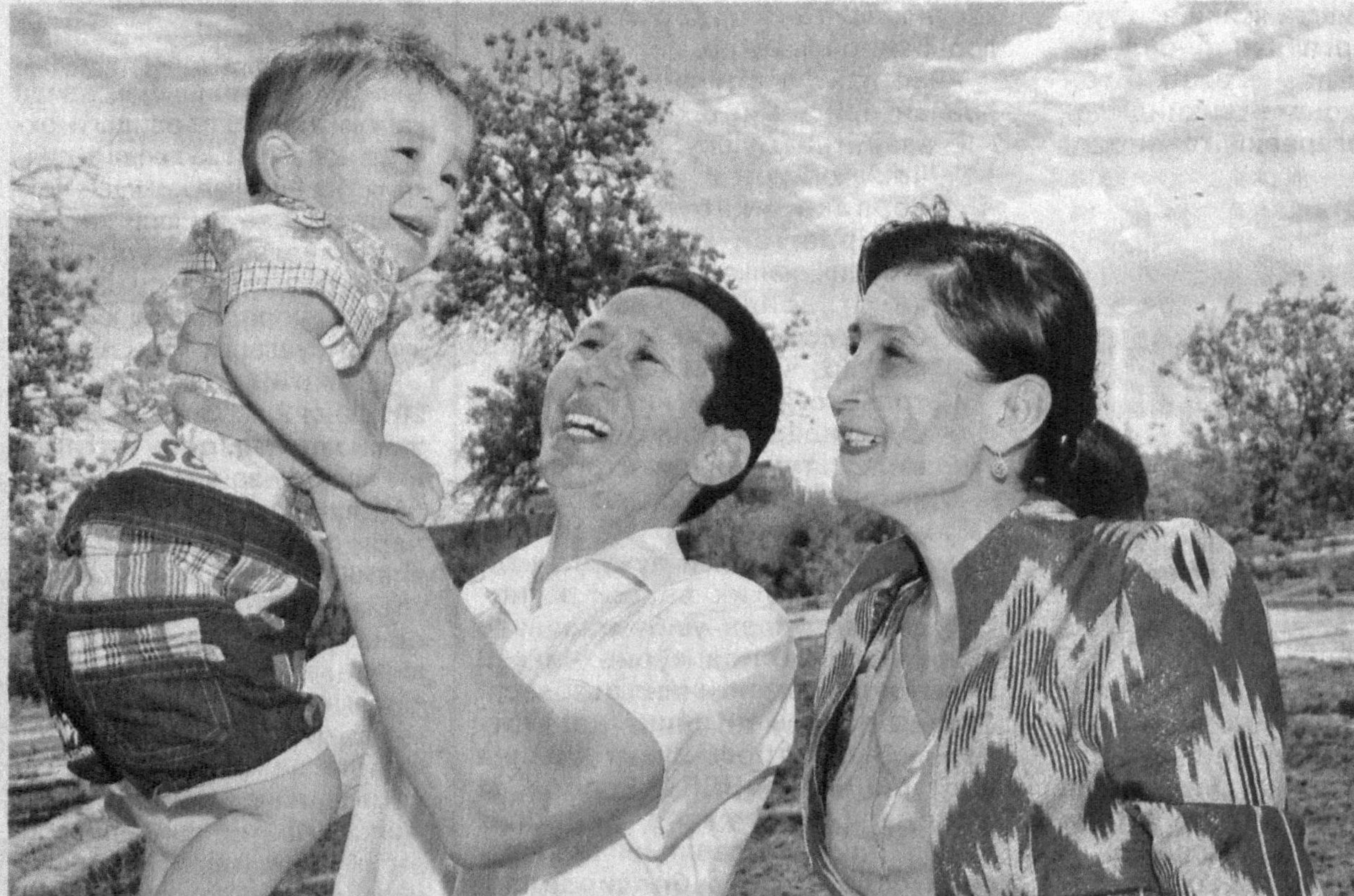
(Давоми. Бошланиши биринчи бетда)

Айниқса, оиласаларнинг мустаҳкамлигини таъминлаш, соғлом турмуш тарзини шакллантириш ва уларни икимий химоялаш борасидаги ишлар алоҳидаги эътиборга молик. Зотан, оила фаронлиги, ундан тутувлик юрт равнақини таъминлауди.

Хар биримиз учун муқаддас санаалган оиласи мустаҳкамлаш, уни ўртимииздаги маънавий ўзгаришлар асосида янада ривожлантириш, нуғузини оширишга доир дастурларни амалга оширишда жамиятнинг барча соҳалари, айниқса, суд тизими ходимлари ҳам фаол иштирок этмоқда. Оила конунчилиги, бу муқаддас гўшанинг тутувлиги ва фаронлигини таъминлаудиган омиллар хакида аҳоли ўртасида кенг тарбибот ишлари олиб борилмоқда.

Кези келганда шуни айтиш жоизки, судларда никоҳдан ажратишга доир даъво аризалини кўриш чоғидаги ҳам, аввало, оиласи тикалаш, уни саклаб қолиш юзасидан конунчий чоралар кўрилмоқда.

Шу ўринда мисолларга мурожаат этадиган бўлсак, даъвогар М.Тожибоевга жавобгар У.Тожибоевга нисбатан нижодан ажратиш тўғрисидаги даъво аризаси билан судга мурожаат килган.

Суд ушбу аризани кўриб қишиб, конунчий никоҳни бекор килишга жиддий сабаб йўклигини аниқлади ва эр хотининг ярашиб олишига имкон берди. Бунда маҳалла фуқаролар йиғинига ушбу оиласи тикалаш чораларни кўриш юзасидан ажрим чиқариди.

Бу оиласи тикалаш бўйича олиб борилган чора-тадбирлар ўз самарасини берди,

2013 йилнинг апрель ойида даъвогар М.Тожибоева судга ариза билан мурожаат қилиб, оиласи билан ярашиб олганини ва улар ҳозир ахлиноқ яшаётганини маълум килди.

Суд даъвогарнинг аризасини инобатга олиб, ушбу фуқаролик ишини иш юритувдан тугатиши лозим, деб топди. Шу тариқа суд томонидан берилган конунчий им-

коният туфайли бир оила тикланди.

Бу борада маҳалла қошида фаолият юритаётган диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиilar, яраштирув комиссиялари судларга яқиндан ёрдам берадиган. Улар аҳоли, айниқса, ёшлар ўртасида маънавий-ахлоқий тарбия ишларини олиб бориш, оиласаларнинг

ижтимоий-маънавий аҳволини ўрганиш, нотинч оиласларни ўз вақтида аниқлаб, улар билан якка тартибда ишлаш, хотин-қизларни фойдали меҳнатга жалб этиш, миллий кадрияларимизни тарғиб этадиган тадбирлар ўюштириш каби масульиятила вазифаларни изчиллик билан амалга ошироқдалар.

Шубҳасиз, оила мустаҳкамлигининг асосий омилларидан бирининг конунчий никоҳ ва меҳр-муҳаббат асосида курилганлигидир. Шу боис, оиласалар билан якка тартибда сұхбат олиб бориш, уларнинг муаммоларини ҳал этишда маслаҳатчиilar ҳамда ҳамкор ташкилотлар билан биргаликда ўтказилаётган тадбирлар ўз самарасини бермокда. Хусусан, фуқаролик судлари, хотин-қизлар кўмитаси, ФХДЕ бўлими ва оиласавий поликлиникалар томонидан ўзаро ҳамкорликда аҳоли ўртасида оила ва никоҳ муносабатларининг конунчийлигini ёшларни турмушга тайёрлаш, никоҳдан аввал тиббий кўрикдан ўтказига бағишиланган турли маънавий-маърифий тадбирлар ташкил этилмоқда. Бундай тадбирлар ёшларнинг мустаҳкам оила куришига замин яратади.

Хулоса ўрнида шуни таъкидлаш жоизки, мамлакатимизда амалга оширилаётган ижтимоий-иктисодий исполхотлар, аввало, оиласаларнинг тинч-осоишиштагиagini таъминлаш, унинг фаронлигини оширишга қаратилганлиги билан аҳамиятиладир. Зотан, оиласадаги тутувлик ва фаронлик жамият равнақига, мамлакатимиз тараққётига хизмат қиласи.

Ойбек ҲАСАНОВ,
фуқаролик ишлари бўйича
Янгиқўргон туманлараро
судининг раиси

Она табитнинг ноёб инъоми саналмиш дараҳтлар нафақат мева, соз ва тоза ҳаво беради, балки ўзининг гўзлалиги билан ҳам кишини ҳайратта солади. Агар биз дараҳтлар дунёси билан яқиндан танишсак, унинг минг битта хислату сири жиҳатлари борлигига ишонч ҳосил қиласиз.

Қўйида дараҳтларнинг ана шундай сири жиҳатлари ҳақида ҳикоя қиласиз.

Биз билган ва билмаган дунё

МЎЖИЗАКОР НАБОТОТ

Гуржистонда ўсадиган аводадон маҳаллий аҳоли "сиғир дараҳт" деб юритади. Негаки, унинг меваси тўйимлилик жиҳатидан гўшта тенг эса-да, сарғёдек тез ҳазм хусусиятга эга. Авокадо мевасининг оғирлиги 50 граммдан 400 граммга бўлиб, унда жуда кўп витаминлар ва ёғ борлиги сабаби тансик таом сифати бемалол тушлини ўрнида босади.

Коста-Рика ва Эквадорда танаси узун, теп-текис ва сарв бўйли дараҳтларни учратиш мумкин. Уларнинг барглари маданийлаштирилган фикус баргларига ўхшайди. Бироқ ҳозир гап унинг барглари ҳақида эмас, балки атай кесиб кўйилган пўстлоғидан оқадиган "суги" дадир. Шунинг учун ҳам маҳаллий аҳоли баргларни "суги дараҳт" деб атайди. Бу дараҳтдан бир соатда бир литрга яқин сигир сутига ўшаш "суг" олиш мумкин. Кизиги шундаки, бу дараҳт йилнинг исталган пайтида "суюлник" бераверади. Мутахасисларнинг фиқрича, дараҳт "суги" таркибида 57 фоиз сув, 37 фоиз мум ва 5 фоиз ёлим ҳамда шакар моддаси бор. Шу боис аҳоли уни аввал сув арапаштириб, сунг истемол қиласи.

Бундан ҳам ҳайратланарлиси шундаки, сайёрамизда қовун дараҳти ҳам маъжуд бўлиб, у ердан 60 метр баландлиқда ўсади. Мевасининг оғирлиги 2 килоча бўлиб, ташкилни тозалашда кенг фойдаланади. Бундан ҳам ҳайратланарлиси шундаки, сайёрамизда қовун дараҳти ҳам маъжуд бўлиб, у ердан 60 метр баландлиқда ўсади. Мевасининг оғирлиги 2 килоча бўлиб, ташкилни тозалашда кенг фойдаланади.

Багама оролларида ўсадиган "Хаёт дараҳти" деб аталаидиган дараҳт жадиди, кишига яхши, сутни коқос ёнғоғи ва ҳатто мойли ўсимликлар уруғидан олишида.

Африкада ҳам дунёнинг бошқа жойида учрамайдиган гаройиб дараҳтлар мавжуд. Масалан, шулардан бирин колбасали дараҳт бўлиб, унинг асли номи кигелиядир. Кизик жиҳати шундаки, бу дараҳтнинг меваси ташкилни тозалашда кенг фойдаланади. Айланаси 6,4, бўйи 5 метрдан ортиқ бўлган бу дараҳт айни вақтда тахминан 4900 ёнда экан.

Урни келганда яна шуни айтиш кераки, дунёнинг бъязи ҳалқарига алоҳида бир кунни дараҳтлар куни сифатида байран килишади. Масалан, Африканинг Бенинида 1-юн "Дараҳтлар куни" сифатида байран килинади. Ушбу кунда одамлар фоқат дараҳт экиш билан шугулланнишади.

Италиялик ихтирочи Валерио Санфо гаройиб асбоб ясади. Унинг бу асбоби ўсимликлар дунёси билан маҳаллий аҳолининг асосий озуқаси, яъни нони хисобланган ва ҳанӯз унинг мевасидан нон тайёрлаб, истемол килишади. Испания, Италия, Франция, Миср каби давлатларда зайдин, яъни мой дараҳти ўсади. Тарихдан маълумки, зайдин дараҳтидан ёғли шумлашади. Таркибида крахмал, ёғ ва шакар мидори истемол дараҳасида бўлгани учун ҳам уадидан дараҳт бўлавермагач, Махмудининг кўнглигидан шубҳа оралади.

— Кизим, белингдагини еч, тағин бу иккада кунни оғирлиги 10-15 кило келади. Таркибида крахмал, ёғ ва шакар мидори истемол дараҳасида бўлгани учун ҳам уадидан дараҳт бўлавермагач, Махмудининг кўнглигидан шубҳа оралади.

Испания, Италия, Франция, Миср каби давлатларда зайдин, яъни мой дараҳти ўсади. Тарихдан маълумки, зайдин дараҳтидан ёғли шумлашади. Таркибида крахмал, ёғ ва шакар мидори истемол дараҳасида бўлгани учун ҳам уадидан дараҳт бўлавермагач, Махмудининг кўнглигидан шубҳа оралади.

— Кизим, белингдагини еч, тағин бу иккада кунни оғирлиги 10-15 кило келади. Таркибида крахмал, ёғ ва шакар мидори истемол дараҳасида бўлгани учун ҳам уадидан дараҳт бўлавермагач, Махмудининг кўнглигидан шубҳа оралади.

Испания, Италия, Франция, Миср каби давлатларда зайдин, яъни мой дараҳти ўсади. Тарихдан маълумки, зайдин дараҳтидан ёғли шумлашади. Таркибида крахмал, ёғ ва шакар мидори истемол дараҳасида бўлгани учун ҳам уадидан дараҳт бўлавермагач, Махмудининг кўнглигидан шубҳа оралади.

Испания, Италия, Франция, Миср каби давлатларда зайдин, яъни мой дараҳти ўсади. Тарихдан маълумки, зайдин дараҳтидан ёғли шумлашади. Таркибида крахмал, ёғ ва шакар мидори истемол дараҳасида бўлгани учун ҳам уадидан дараҳт бўлавермагач, Махмудининг кўнглигидан шубҳа оралади.

Испания, Италия, Франция, Миср каби давлатларда зайдин, яъни мой дараҳти ўсади. Тарихдан маълумки, зайдин дараҳтидан ёғли шумлашади. Таркибида крахмал, ёғ ва шакар мидори истемол дараҳасида бўлгани учун ҳам уадидан дараҳт бўлавермагач, Махмудининг кўнглигидан шубҳа оралади.

Испания, Италия, Франция, Миср каби давлатларда зайдин, яъни мой дараҳти ўсади. Тарихдан маълумки, зайдин дараҳтидан ёғли шумлашади. Таркибида крахмал, ёғ ва шакар мидори истемол дараҳасида бўлгани учун ҳам уадидан дараҳт бўлавермагач, Махмудининг кўнглигидан шубҳа оралади.

Испания, Италия, Франция, Миср каби давлатларда зайдин, яъни мой дараҳти ўсади. Тарихдан маълумки, зайдин дараҳтидан ёғли шумлашади. Таркибида крахмал, ёғ ва шакар мидори истемол дараҳасида бўлгани учун ҳам уадидан дараҳт бўлавермагач, Махмудининг кўнглигидан шубҳа оралади.

Испания, Италия, Франция, Миср каби давлатларда зайдин, яъни мой дараҳти ўсади. Тарихдан маълумки, зайдин дараҳтидан ёғли шумлашади. Таркибида крахмал, ёғ ва шакар мидори истемол дараҳасида бўлгани учун ҳам уадидан дараҳт бўлавермагач, Махмудининг кўнглигидан шубҳа оралади.

Испания, Италия, Франция, Миср каби давлатларда зайдин, яъни мой дараҳти ўсади. Тарихдан маълумки, зайдин дараҳтидан ёғли шумлашади. Таркибида крахмал, ёғ ва шакар мидори истемол дараҳасида бўлгани учун ҳам уадидан дараҳт бўлавермагач, Махмудининг кўнглигидан шубҳа оралади.

Испания, Италия, Франция, Миср каби давлатларда зайдин, яъни мой дараҳти ўсади. Тарихдан маълумки, зайдин дараҳтидан ёғли шумлашади. Таркибида крахмал, ёғ ва шакар мидори истемол дараҳасида бўлгани учун ҳам уадидан дараҳт бўлавермагач, Махмудининг кўнглигидан шубҳа оралади.

Испания, Италия, Франция, Миср каби давлатларда зайдин, яъни мой дараҳти ўсади. Тарихдан маълумки, зайдин дараҳтидан ёғли шумлашади. Таркибида крахмал, ёғ ва шакар мидори истемол дараҳасида бўлгани учун ҳам уадидан дараҳт бўлавермагач, Махмудининг кўнглигидан шубҳа оралади.

Испания, Италия, Франция, Миср каби давлатларда зайдин, яъни мой дараҳти ўсади. Тарихдан маълумки, зайдин дараҳтидан ёғли шумлашади. Таркибида крахмал, ёғ ва шакар мидори истемол дараҳасида бўлгани учун ҳам уадидан дараҳт бўлавермагач, Махмудининг кўнглигидан шубҳа оралади.

Испания, Италия, Франция, Миср каби давлатларда зайдин, яъни мой дараҳти ўсади. Тарихдан маълумки, зайдин дараҳтидан ёғли шумлашади. Таркибида крахмал, ёғ ва шакар мидори истемол дараҳасида бўлгани учун ҳам уадидан дараҳт бўлавермагач, Махмудининг кўнглигидан шубҳа оралади.

Испания, Италия, Франция, Миср каби давлатларда зайдин, яъни мой дараҳти ўсади. Тарихдан маълумки, зайдин дараҳтидан ёғли шумлашади. Таркибида крахмал, ёғ ва шакар мидори истемол дараҳасида бўлгани учун ҳам уадидан дараҳт бўлавермагач, Махмудининг кўнглигидан шубҳа оралади.

Испания, Италия, Франция, Миср каби давлатларда зайдин, яъни мой дараҳти ўсади. Тарихдан маълумки, зайдин дараҳтидан ёғли шумлашади. Таркибида крахмал, ёғ ва шакар мидори истемол дараҳасида бўлгани учун ҳам уадидан дараҳт бўлавермагач, Махмудининг кўнглигидан шубҳа оралади.

Испания, Италия, Франция, Миср каби давлатларда зайдин, яъни мой дараҳти ўсади. Тарихдан маълумки, зайдин дараҳтидан ёғли шумлашади. Таркибида крахмал, ёғ ва шакар мидори истемол дараҳасида бўлгани учун ҳам уадидан дараҳт бўлавермагач, Махмудининг кўнглигидан шубҳа оралади.

Испания, Италия, Франция, Миср каби давлатларда зайдин, яъни мой дараҳти ўсади. Тарихдан маълумки, зайдин дараҳтидан ёғли шумлаш